

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Margareta van Oostenrijkstraat (Brugge, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019H87
Augustus 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	7
1.3	Gemotiveerd advies.....	10
1.4	Conclusie	10
2	Bibliografie.....	11

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).....7

Figuur 2: Resultaten CAI-onderzoek weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).8

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

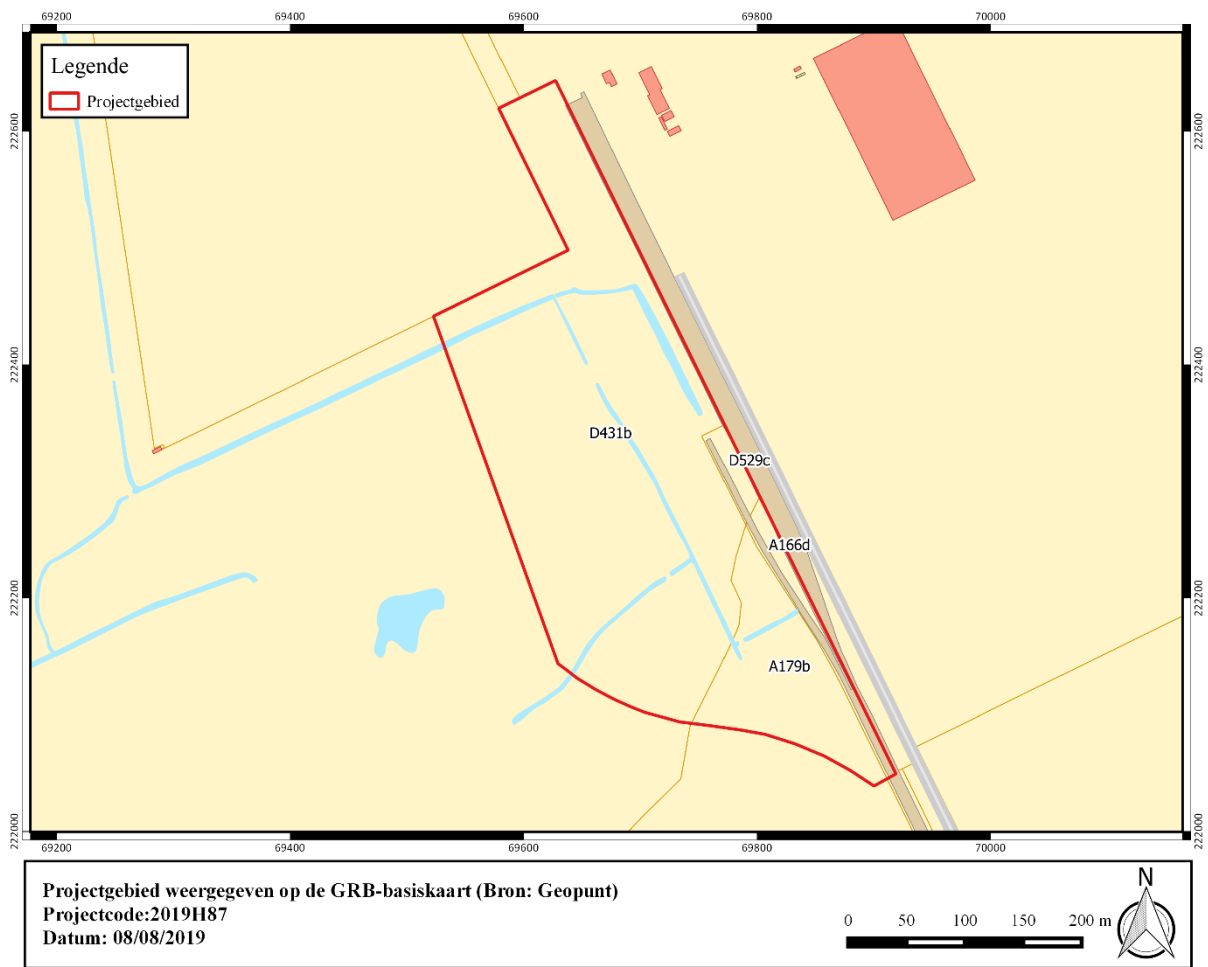
1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	ICO Margareta van Oostenrijkstraat 1 8380 Zeebrugge	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Brugge
	Deelgemeente	Zeebrugge
	Postcode	8370
	Adres	Margareta van Oostenrijkstraat 8370 Zeebrugge
	Toponiem	Margareta van Oostenrijkstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 69177$ $Y_{\min} = 221999$ $X_{\max} = 70164$ $Y_{\max} = 222685$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Brugge, Afdeling 11, Sectie D, nr's: 431b, 529c, 166d, 179b Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwe terminal aan de haven van Zeebrugge. De huidige vergunningsaanvraag omvat de vijfde fase van een ruimer project. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 9,63 ha en ligt momenteel grotendeels braak.

Het terrein is integraal opgehoogd met baggerspecie doorheen de jaren '70, '80 en '90. Het huidige maaiveld van het terrein is gelegen op een hoogte van 5.5 – 6.5 m TAW. Op basis van de omliggende percelen kan afgeleid worden dat het oorspronkelijke maaiveld ligt op ca. +3 m TAW. Dit impliceert dat het terrein in het verleden ca. 2.5 tot 3.5 meter is opgehoogd.

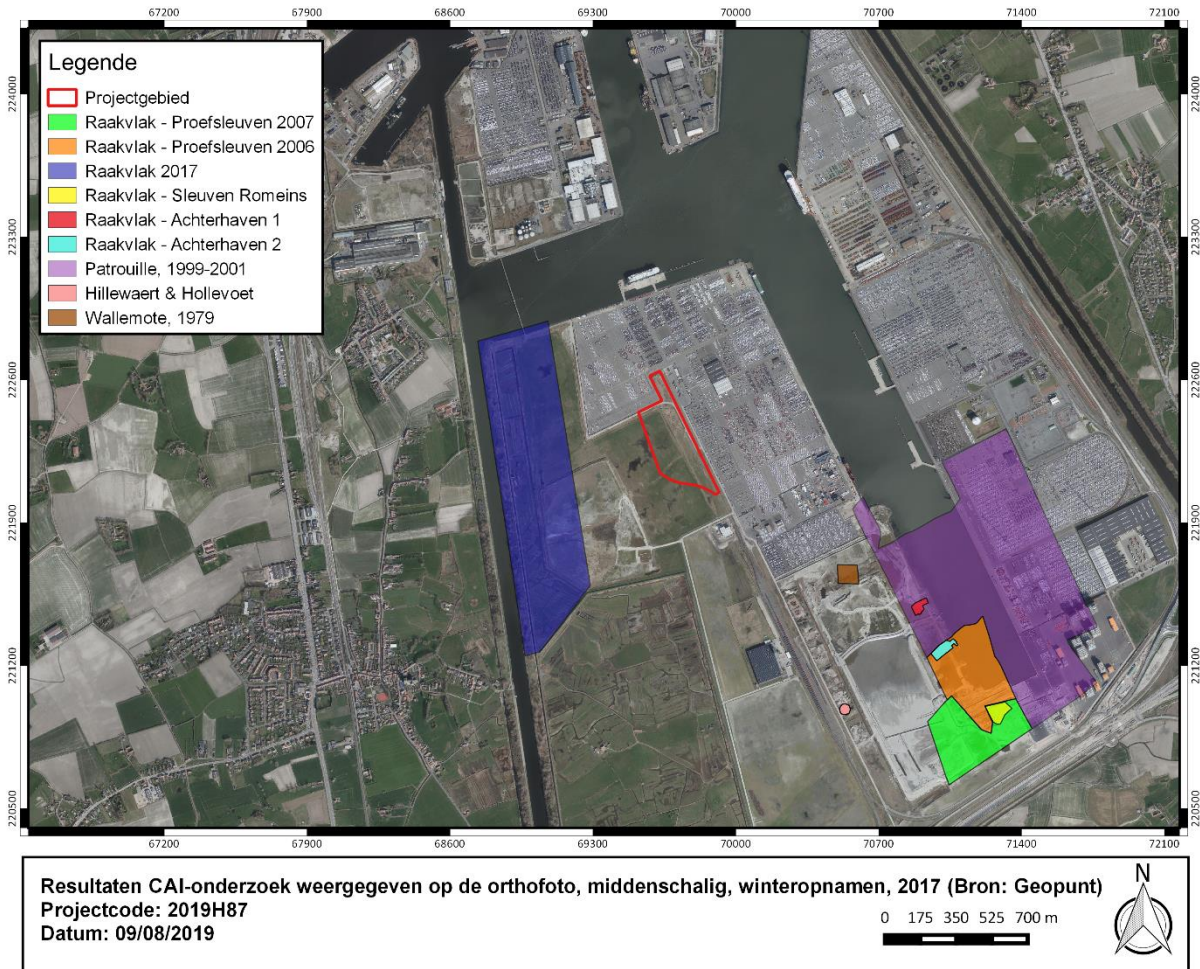
Zeebrugge is gelegen in de kustpolders. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer bestaand uit Holocene getijdenafzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. De bodem ter hoogte van het plangebied staat voor het grootste deel gekarteerd als antropogeen. Enerzijds als 'ontveende gronden', 'kunstmatige grond met verdwenen bewoning' en 'uitgezande gronden'. Verder bestaat de bodem uit lichte en zware, overdekte kreekruiggronden en overdekte oude kleiplaatgrond.

Ten zuidoosten van het terrein zijn verschillende waarden gekend. Het betreft verschillende waarnemingen gaande van werfopvolgingen tot vlakdekkende opgravingen. Sinds het eind van de jaren '70, begin van de jaren '80 tot heden is ten zuidoosten van het plangebied archeologisch onderzoek uitgevoerd in verschillende vormen. Ten noordwesten van het terrein werd door

Raakvlak recent onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van een archiefonderzoek kon de mate van aantasting door werkzaamheden in het verleden geëvalueerd worden en worden bepaald of het überhaupt zinvol is een redenering in functie van de mogelijke impact op het bodemarchief op te stellen.

Het onderzoek in de omgeving van het plangebied als volgt gesynthetiseerd worden:

Figuur 2: Resultaten CAI-onderzoek weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

-In 1979 werd een vlakdekkend onderzoek uitgevoerd o.l.v. wijlen prof. dr. Johnny Demeulemeester. Hierbij werd een castrale motte met tweeledig voorhof onderzocht. Naast deze middeleeuwse resten op de kleiafzetting werden Romeinse vondstenconcentraties in het onderliggende kustveen gerecupereerd.

-Tijdens de jaren '80 werden in verschillende fases baggerspecie opgespoten op en rond het plangebied. Deze werken kaderden in de verdere ontwikkeling en uitgraving van de haven. Deze werkzaamheden werden (niet systematisch) opgevolgd door middel van werfcontroles door Yann Hollevoet en Bieke Hillewaert. Hierbij werden enerzijds Romeinse sporen waargenomen en vondsten gerecupereerd die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een zoutproductiecentrum. Anderzijds werd door middel van bodemkundige registraties en boringen getracht het oorspronkelijke getijdengeulsysteem te karteren.

-In de periode 1999 tot 2001 werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door het IAP onder leiding van Els Patrouille (OE). Hierbij werden systematisch delen van het te ontwikkelen

terrein onderzocht. Kort samengevat werden wederom sporen van romeinse zoutwinning geregistreerd, evenals data verzameld over het getijdengeulstelsel. Maar ook post-middeleeuwse baksteenovens, een site met walgracht, enkele pleistocene opduikingen en veenwinningskuilen werden aangesneden tijdens het onderzoek.

-In 2006 werd door de archeologische dienst Raakvlak een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Deze sleuven werden getrokken volgens de Lorraine-methode. Hierbij kwamen in hoofdzaak resten uit de late middeleeuwen aan het licht, evenals een beperkt ensemble romeins vondstmateriaal. Naast de archeologische vaststellingen werd door middel van landschappelijke boringen gepoogd het geulen en krekensysteem in kaart te brengen.

-Volgend op de sleuvencampagne van Raakvlak werd een opgraving uitgevoerd op de reeds aangesneden site met walgracht. Het volledige woonareaal en de gracht werd over de hele oppervlakte onderzocht. De resten worden allen ruim gedateerd in de periode van de 12e eeuw tot de 1e helft van de 15e eeuw.

-Een tweede opgraving door Raakvlak in 2006 betreft de site met walgracht die werd aangesneden bij het proefsleuvenonderzoek onder leiding van Els Patrouille. Ook hier werd het woonareaal en grachtlichaam volledig in kaart gebracht. Tevens werden indicaties voor veenwinning vastgesteld. De bewoning dateert uit de 15e eeuw, de veenwinning heeft vermoedelijk haar oorsprong in de 12e eeuw.

-In 2007 werd onder leiding van Jan Huyghe (Raakvlak) een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij kwam in enkele sleuven een grote hoeveelheid verspreid romeins materiaal aan het licht. Deze vondsten werden bij een opgraving in 2008 verder onderzocht. Het werd de onderzoekers duidelijk dat het om materiaal gaat dat verplaatst werd door middeleeuwse veenwinning.

-In 2016 werd een bureauonderzoek, waarderend booronderzoek en waarderend booronderzoek uitgevoerd door Raakvlak. Hierbij werd geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Uit voorgaande beknopte synthese van de gekende archeologische waarden blijkt dus dat het archeologisch potentieel van het plangebied zeer hoog is. Het beeld is dat van een zeer dynamisch en bijgevolg complex landschap van getijdengeulen, kreken, natte kommen en zandige opduikingen. In de voorbije 4 decennia zijn er aanwijzingen gevonden voor Romeinse bewoning en artisanale activiteiten op de rand van de (verlande) geulen en op het veen. Vervolgens wordt tijdens de (late) middeleeuwen op de Holocene getijdenafzettingen gewoond en aan landbouw gedaan ook het aanwezige kustveen wordt intensief geëxploiteerd.

Een tweede vaststelling is dat de gegevens uit de jaren '80 het resultaat zijn van een niet systematische werfopvolging en de inzet van wijlen Yann Hollevoet en Bieke Hillewaert. Deze werfcontroles hebben naar alle waarschijnlijkheid slechts 'het topje van de ijsberg' geraakt en er moet van uitgegaan worden dat zich mogelijk nog meer archeologische resten bevinden onder de opgespoten zones.

Het meest recente onderzoek van Raakvlak uit 2017 echter gaf, op basis van resultaten van een waarderend booronderzoek en proefsleuvenonderzoek, de westelijke strook van het projectgebied vrij voor vervolgonderzoek.

1.3 Gemotiveerd advies

Voor de geplande werken op de terreinen aan de Margareta van Oostenrijkstraat te Zeebrugge worden geen verdere onderzoeksdaden aanbevolen. De geplande werken situeren zich integraal binnen een ophoging met baggerspecie.

Indien de diepte van de geplande ingrepen en het oorspronkelijk maaiveld afgetoetst worden blijkt dat de werken niet interfereren met het archeologisch niveau. Op basis van de maaiveldhoogtes van belendende percelen kan uitgegaan worden dat het archeologisch niveau zich lager bevindt dan + 3 m TAW.

De geplande rioleringen en nutsleidingen worden aangelegd tot een maximale diepte van ca. 4.40 m TAW. De geplande werken situeren zich dus integraal binnen de ophoging. Bijgevolg is het archeologisch niveau niet bedreigd door de geplande werken.

Uiteraard dient gewezen te worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4. van de huidige wetgeving betreffende onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De initiatiefnemer plant de aanleg van een nieuwe terminal in de haven van Zeebrugge. Het is duidelijk dat de geplande werken zullen plaatsvinden binnen een opgespoten volume baggerspecie. Daarom worden geen verdere onderzoeksdaden aanbevolen.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

